
Pracownia Historii Literatury Niemieckiej : Instytut Języka i Literatury Niemieckiej Akademii Nauk, NRD.

Biuletyn Polonistyczny 2/6, 55-57

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRACOWNIA HISTORII LITERATURY NIEMIECKIEJ (INSTYTUT JĘZYKA
I LITERATURY NIEMIECKIEJ AKADEMII NAUK, NRD)

Instytut Języka i Literatury (Institut für Sprache und Literatur) powstał w r. 1952 w ramach Niemieckiej Akademii Nauk (NRD), jako kontynuacja, w znacznie szerszych ramach, istniejącej dawniej (od r. 1903) tzw. Niemieckiej Komisji. Na czele Instytutu stoi obecnie prof. Theodor F r i n g s. Instytut jest jedyną tego rodzaju placówką naukową w Niemczech, nie posiada swego odpowiednika w Niemczech Zachodnich. Współpracują w nim niektórzy uczeni z Niemieckiej Republiki Federalnej.

Największy ciężar gatunkowy posiadają w Instytucie działy językoznawcze (największa stosunkowo liczba pracowników, dłuższy okres istnienia, większe też wyniki naukowe), pracownia historycznoliteracka jest pod każdym względem słabsza, właściwie przystępuje dopiero do roboty, stawia sobie jednak ambitny cel - opracowania nowoczesnej historii literatury niemieckiej. Dla informacji notatka niniejsza podaje wszystkie działy Instytutu:

Oddział Słownika Języka Niemieckiego (kierownik: prof. Th. F r i n g s) pracuje nad dokończeniem rozpoczętego przez braci J. i W. Grimmów słownika oraz nad przygotowaniem jego unowocześnionej edycji.

Oddział Słowników Fachowych i Gwar Niemieckich (kierownik: prof. Wilhelm W i s s m a n n) przygotowuje słownik nazw roślin (ukazał się dotąd t.I) oraz słownik nazw zwierząt (w stadium zbierania materiałów). Pracuje nad słownikami gwar: brandenbursko-berlińskiej, meklenburskiej, pomorskiej (m.in. gwara rybaków, młynarzy, robotników drzewnych), turyngskiej.

Oddział siedniowiecznego języka hochdeutsch

Oddział współczesnego języka niemieckiego poza pracami nad słownikiem współczesnego języka niemieckiego przygotowuje gramatykę współczesnej niemczyzny oraz słownik języka Marksa i Engelsa (ostatni obejmuje język ruchu robotniczego).

Oddział języka Goethego (posiada również filie w Hamburgu i w Tübingen).

Oddział krytycznej edycji dzieł J.W.Goethego (dotąd wydano 11 tomów).

Archiwum Goethego i Schillera

Oddział Nowszej Literatury Niemieckiej (kierownik: prof. Leopold M a g o n) przygotowuje głównie edycje pisarzy XIX wieku (dotąd wydano dzieła Wielanda, Jean-Paula, Georga Forstera, Fr. Max. Klingera i Otto Ludwiga). Oddział przygotowuje również poprawione i unowocześnione wydanie K. Goedeke "Grundriss zur Geschichte der deutscher Dichtung", rozszerzając zakres na lata 1830-1880.

Oddział roczników sprawozdawczych i archiwum literackiego wydał dotąd tom poświęcony filologii niemieckiej oraz literaturze pięknej lat 1936-1939.

Archiwum Tomasza Manna przygotowuje krytyczne edycje dzieł pisarza.

Pracownia Historii Literatury Niemieckiej (kierownik: prof. Joachim B o e c k h) ma za zadanie przygotować podręcznik historii literatury niemieckiej dla szkół wyższych. Prace skupiły się na okresie 1450-1700, w obecnym zaś etapie - na latach 1450-1525. Pracownia istnieje dopiero 2 lata, posiada zaledwie 7 pracowników (w tym tylko jeden przygotowany również w zakresie filologii klasycznej). Zespół podjął monograficzne opracowanie poszczególnych autorów okresu, gromadząc bibliografię, fotokopie rękopisów nie wydanych, wyciągi z ważniejszych opracowań. Toteż praca posuwa się bardzo powoli, dotąd opracowano 20 autorów. Zespół ma nadzieję, że dalsza praca posunie się znacznie szybciej i pozwoli na rozsądną selekcję (ogólna liczba autorów figurujących w przygotowanym spisie pisarzy okresu 1450-1700 wynosi 3 000). Prace mają więc charakter przygotowawczy, są obliczone na długi okres czasu. Przedstawiciele Pracowni Historii Literatury Niemieckiej spotkali się (8 października 1959 r.) z pracownikami naukowymi Instytutu Badań Literackich PAN i podzielili się z nimi swymi doświadczeniami z dotychczasowej pracy oraz różnorodnymi trudnościami. Np. dla niemieckich kolegów skomplikowana jest sprawa stosunku do literatury łacińskiej. Podczas gdy w naszej literaturze naukowej literatura polsko-łacińska była zawsze traktowana jako część literatury narodowej, to dawniejsi badacze literatury niemieckiej nie uwzględniali literatury niemiecko-łacińskiej, obecna pracownia Historii Literatury Niemieckiej zajmuje w tej sprawie stanowisko zbliżone do poglądu polskich uczonych.

Nurtuje też niemieckich kolegów problem kryteriów zaliczenia literatury fachowej do literatury danego okresu. Przekonywające okazało się dla nich stanowisko polskich badaczy, że o przynależności do literatury pięknej decyduje nie tyle temat i nawet odbiorca książki, lecz stopień estetyczności postawy twórczej pisarza. Jeżeli autor książki fachowej pisze swe książki uwzględniając kryteria literackie, artystyczne, dzieło należy rozpatrywać w ramach historii literatury, naturalnie z punktu widzenia elementów artystycznych dzieła, nie zaś jego treści fachowej. W okresach dawniejszych nie mało było dzieł spełniających warunki "literackie". Naturalnie granica niekiedy jest płynna.

Wspomniane spotkanie było bardzo interesujące i pożyteczne dla pracowników obu Instytutów, przyczyni się też do współpracy, zwłaszcza w zakresie bibliografii.

POLONISTYKA ZA GRANICĄ

Węgry

Na terenie Węgier istnieją dwie uniwersyteckie placówki slawistyczne (Budapeszt, Debreczyn), sekcja slawistyczna Instytutu Językoznawczego Węgierskiej Akademii Nauk oraz sekcja literatury słowiańskiej Instytutu Badań Literackich Węgierskiej Akademii Nauk.

Budapeszt

Pracownicy Seminarium Slawistycznego Uniwersytetu zajmują się przede wszystkim językami południowo-słowiańskimi i słowiańskimi dialektami na Węgrzech. Kierownik Seminarium prof. I s t v á n K n i e z s a. (Pisze on obecnie pracę na temat zapożyczeń z języków słowiańskich w języku węgierskim).

Lektor języka polskiego - J ó z e f L o n c z a k z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prowadzi również wykłady i ćwiczenia z gramatyki języka polskiego i historii literatury polskiej dla studentów sekcji filologii polskiej. W r. 1954 studia polonistyczne ukończyło czterech, w r. 1959 pięciu.

Prof. Kniezsa redaguje czasopismo slawistyczne "Studia Slavica" (wychodzi od r. 1954); tematyka rozpraw - głównie językoznawcza.